

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์	กลวิธีการใช้ภาษาในการสร้างเรื่องชาดก : กรณีศึกษาจากสุวัณณสังขราชกุมมารชาดก
ชื่อผู้เขียน	นางสาวฉัตรินัดดา จินาจันทร์
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต	สาขาวิชาภาษาและวรรณกรรมล้านนา
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดิเรกชัย มหัทธนะสิน ประธานกรรมการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พรพิลาศ เรืองโชติวิทย์ กรรมการ รองศาสตราจารย์ เอมอร ชิตตะโสภณ กรรมการ อาจารย์ อยุธยา คุ้มแก้ว กรรมการ

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาลักษณะภาษาและความสัมพันธ์ของภาษาที่ใช้ในวรรณกรรมชาดก โดยศึกษาจากสุวัณณสังขราชกุมมารชาดก ฉบับปริวรรตและชำระ โดยโครงการปริวรรตวรรณกรรมล้านนาไทยเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อสรุปถึงกลวิธีการใช้ภาษา

จากการศึกษาพบว่า ภาษาที่ใช้ในองค์ประกอบทั้งหมด 3 ส่วนของวรรณกรรมชาดก อันได้แก่ส่วนเปิดเรื่องหรือส่วนอดีตวัตถุ ส่วนการดำเนินเรื่องหรือส่วนปัจจุบันวัตถุ และส่วนการปิดเรื่อง มีลักษณะเฉพาะทั้งในด้านลักษณะภาษาและลักษณะความสัมพันธ์ของภาษาที่ใช้

การศึกษาด้านลักษณะภาษานั้นพบการใช้ภาษาที่มีลักษณะเฉพาะดังนี้

1. การใช้คำหรือข้อความภาษาบาลี จะใช้ในส่วนต้นของเรื่องเป็นจำนวนมากในลักษณะการแปลสลับภาษาบาลีและไทย วรรคต่อวรรค แต่เมื่อเรื่องดำเนินไปจะใช้บ่อยลงมาก ประเภทของคำที่ใช้จะได้แก่คำบอกกาล คำนามและคำกริยา เท่านั้น การใช้ข้อความภาษาบาลีเพื่อบอกเนื้อเรื่องคร่าวๆจะเป็นสัญญาณบอกให้ทราบถึงการเริ่มจากหรือตอนใหม่ด้วย

2. ภาษาแบบแผน ในส่วนเปิดเรื่องจะมีแบบแผนของภาษาในการบรรยายถึงเหตุการณ์ปรารภ ในส่วนของการดำเนินเรื่องจะใช้ภาษาแบบแผนในการบรรยายสภาพบ้านเมือง และส่วนปิดเรื่องจะมีภาษาแบบแผนที่ใช้ในการบอกวิบากกรรม สโมธาน และการบอกกล่าวของผู้จาร

3. ชนิดของคำที่ใช้ มีการใช้คำหลายชนิดไม่ว่าจะเป็นคำซ้อน ซึ่งแบ่งย่อยเป็น คำซ้อนคู่ คำขยายคู่ คำซ้อนสี่พยางค์ และคำซ้อนมากพยางค์ , คำร่วมหมวดหมู่ คำซ้ำ และคำปฏิภาค ซึ่งชนิดของคำที่ใช้จะมีผลต่อจังหวะความไพเราะในการอ่าน และการอธิบายให้เห็นภาพชัดเจนยิ่งขึ้น

4. หมวดคำที่ใช้ มีทั้งคำนาม โดยเฉพาะคำเรียกตัวละครซึ่งเป็นลักษณะเด่นมากอีก ลักษณะหนึ่งในวรรณกรรมชาดก คำกริยา คำลงท้าย คำบุพบท และคำเชื่อม โดยหมวดคำที่ใช้ในวรรณกรรมชาดกแต่ละหมวดจะมีลักษณะแตกต่างไปจากการใช้ในวรรณกรรมประเภทอื่น

5. ลักษณะประโยค ใช้ประโยค 3 ชนิดคือ ประโยคความเดียว ประโยคความรวม และประโยคความซ้อน โดยประโยคแต่ละชนิดจะส่งผลต่อการดำเนินเรื่องช้าเร็วต่างกัน พบว่าในวรรณกรรมชาดกนั้นมักจะใช้ประโยคความซ้อนมากเป็นอันดับแรก และใช้ประโยคความเดียว ประโยคความเดียวค่อยลงมาตามลำดับ

6. การใช้ภาษาเพื่อการสั่งสอน ปรากฏใช้ในส่วนเนื้อหาตอนท้ายของเรื่อง ประโยคที่บอกการสั่งสอนจะมีคำช่วยกริยา "จูง" "ถือ" หรือ "อย่าได้" เป็นคำช่วยหน้ากริยาเพื่อเน้นน้ำหนักให้กระทำหรือไม่กระทำ ในการสั่งสอนครั้งสุดท้ายมีลักษณะที่น่าสนใจคือจะแทรกภาษาบาลีเข้ามา และสั่งสอนยาวที่สุด รวมถึงสั่งสอนในเรื่องต่างๆไปเช่นการปฏิบัติตนต่อชุมชน เป็นต้น

7. ข้อความแสดงการสนทนา จะใช้ในรูปแบบของให้ผู้แต่งเป็นผู้เล่า ไม่ใช้การโต้ตอบกันของตัวละคร มีลักษณะภาษาเป็นแบบแผนหลายลักษณะ

การศึกษาในด้านลักษณะความสัมพันธ์ของภาษา ศึกษาในสองประเด็นคือ

1. ศึกษาด้านโครงสร้าง ได้แก่ความสัมพันธ์ของคำที่ประกอบเป็นประโยค พบการเชื่อมด้วยระดับคำ ได้แก่คำกริยา คำนาม และคำสรรพนาม และการเชื่อมระหว่างตอน อันได้แก่การใช้คำหรือข้อความภาษาบาลี การใช้คำบอกกาล และการใช้คำลงท้ายเป็นตัวเชื่อมระหว่างตอน

2. ศึกษาด้านความหมาย จะพิจารณากลุ่มถึงประโยคที่เรียงลำดับต่อเนื่องกัน โดยประโยคหลังจะมีความสัมพันธ์กับประโยคหน้าทางความหมายโดยอาศัยความหมายของคำเชื่อม ประโยคหรือคำกริยา หรือคำนามเป็นเครื่องชี้ความสัมพันธ์ โดยการเชื่อมโดยความหมายนี้จะเกี่ยวข้องกันในลักษณะต่างๆ ถึง 13 ลักษณะ

การศึกษาทั้งสองส่วนนี้ ประมวลให้เห็นกลวิธีต่างๆ ทางภาษาในการสร้างวรรณกรรมชาดก

Thesis Title	Language Devices in Jataka Composition : A Case Study of Suvannasangharajakummara-Jataka	
Author	Miss Thitinadda Chinachan	
M.A.	Lanna Language and Literature	
Examining Committee :	Assist. Prof. Direkchai Mahatdhanasin	Chairman
	Assist. Prof. Pompilas Ruangchotwit	Member
	Assoc. Prof. Em-on Chittasobhon	Member
	Lecturer Youkhiang SaeKho	Member

Abstract

The objectives of this study " Language Devices in Jataka Composition : A Case Study of Suvannasangharajakummara-Jataka" are to study the language patterns and the cohesion in Suvannasangharajakummara-Jataka. The result of this study showed the language devices in Jataka composition.

It is found that the language that used in 3 parts of Jataka ; the opening , the proceeding ,the closure, has distinctions both of the language pattern and the cohesion.

The distinctions of the language pattern are :

1. The usage of Pali words or phrases found in the initial. It was used alternately, phrase and phrase , with Thai phrases and was decreased when the story is proceeding. Types of Pali words that used in the proceeding are temporal preposition, noun and verb. Not only that, the usage of Pali word is a clue of the beginning of new setting or new episode as well.

2. The conventional pattern of the opening was the catechism between Buddha and disciples before Buddha narrated his story in the past life. In the proceeding, the conventional pattern was used for the setting recount. In the last, the

convention pattern was used for 3 parts; the result of ones' past deeds, the rebirth of characters and the note of the copyist.

3. There are many kinds of word; synonymous word, elaborative word, reduplicative word, antonymous form, etc. Many kinds of word resulted in the rhythm and the meaning explanation.

4. There were many distinctions of word group that used in Jataka; nouns, especially, the proper name, verbs, the final words, prepositions and conjunctions. All of these word group that used in Jataka has a different usage from other literatures.

5. There were 3 kinds of sentence pattern; a single sentence, a compound sentence and a complex sentence. All kinds of sentence resulted in the story's process in the different ways. In Jataka literature, complex sentences were most used, compound sentences and single sentences were less used.

6. The sermon appeared in the last of the proceeding. The sentence of the sermon has an auxiliary verb such as "จุง", "หือ" (must or have to) or "ฮย้าได้" (do not) to indicate the imperative mood. The last sermon had a long Pali phrase and taught in the various things, besides, the commandments of Buddha and morals.

7. The dialogues were used in the indirect speech, not the direct speech. There were many kinds of sentence patterns for dialogue.

The cohesion was considered in 2 aspects.

1. The structural cohesion was studied in the cohesion of words. Verb, noun and pronoun were used to combine the sentence. The another point of the structural cohesion was the cohesion of episodes. The usage of Pali phrases, temporal preposition and the final word was the device of this cohesion.

2. The meaning cohesion was studied in the inter-sentence relation. The Initiating sentence related to the Non-Initiating sentence by the meaning. Conjunctions, verbs or nouns were clues of the cohesion. This meaning cohesion was classified into 13 patterns.

Both of the studies showed the language devices in Jataka composition.